

EF vil hava eina nýggja handils-skipan við Føroyar

-sum skal samsvara við teirra politikk á ymsum økjum. Um skipanin skal bera heitið frihandilsskipan veldst um samráðingarúrslitið. M.a. hetta stendur í teirri samráðingarheimild, sum samráðingarnevnd EF hevur fingið frá EF-Ráðnum. Støða verður ikki til í hesi heimild, um miðast skal ímóti eini frihandilsavtalu.

Hetta og mangt annað áhugavert stendur í tí notati, sum føroyska samráðingarnevndin hevur gjørt um samráðingarnar við EF higartil og latið landsstýrinum.

Tað hevur eydnast okkum at fáa eitt eintakið, og nú so nógv verður tosað í Føroyum um, at fólk flest vita ov lítið um, hvat í veruleikanum gongur fyri seg í hesum týðningarmiklu samráðingunum millum Føroyar og EF, fara vit at prenta umrødda notat í heilum líki. Hetta notat varð tó skrivað, áðrenn samráðingar vóru í Bruxelles í juli. Úrslitið av teimum samráðingunum kenna vit. Har kom lítið og einki nýtt fram. Nýtt samráðingarumfar verður í september.

Samráðingargongdin

Eftir at lögmaður hevði verið í Brussel 7.-8. mai at greiða umboðnum fyri EF-nevndina og EF-Ráðið frá føroysku politisku sjónarmiðunum byrjaðu samráðingarnar á embættsmannastigi í Brussel 28.-29. mai 1990. Næsta samráðingarumfar var í Keypmannahavn 21.-22. juni og 3. umfar var í Brussel 18.-20. juli. Í august er EF í summárfri. 4. samráðingarumfar verður væntandi 18.-19. september. Talan hevur verið um at halda seinasta fundarumfarið í Føroyum, men nær tað verður, er óvíst.

Stevnumið partanna

Tá ið EF-Kommissionin setti gongd á málið í oktober 1988 var endamálið at rætta ein skeivleika: at føroyskar vørur høvdu ymsan toll í ymsum EF-londum, serstakliga 0-toll í Danmark. Kommissionin helt tollfrælsið í Danmark vera uttan heimild og helt annars at tað var ótølendi, at tollurin í Bretlandi og Írlandi var annarleiðis enn í restini av EF.

Støðan hjá donsku stjórnini og føroysku myndugleik-

unum var tann, at tollfrælsið í Danmark átti at verða varðveitt, men at stundin helst var komin at broyta 1974-skipanina til okkurt betri. Svárið til Kommissionina í desember 1988 var tí, at vit ikki kundu goðtaka tað, hon segði um heimildarloysið fyri tollfrælsið í Danmark. Hinvegin skiltu vit, at ynskilið kundi verið við eins tolli á føroyskum vörum í ellum EF og skutu sostatt upp, at ein nýskipan varð gjørd, ið bygd á, at núverandi tollfrælsi fyri føroyskar vørur í Danmark varð útbreitt til at umfata restina av EF.

Seinni, t.e. í august/sep-tember 1989, varð hetta føroyska og danska sjónarmiðið útbýgt til eitt uppskot um eina frihandilsavtalu millum Føroyar, Danmark og EF.

Uppklárandi samráðingar

Tá høvdu uppkjárandi samrøður á embættsmannastigi bent á, at EF-Kommissionin fyrst og fremst hevði hugsað sær eina «neutrala» loysn, soleiðis at tollsømdirnar frá 1974 vórðu varðveittar, og at tollfrælsi útflutningurin til

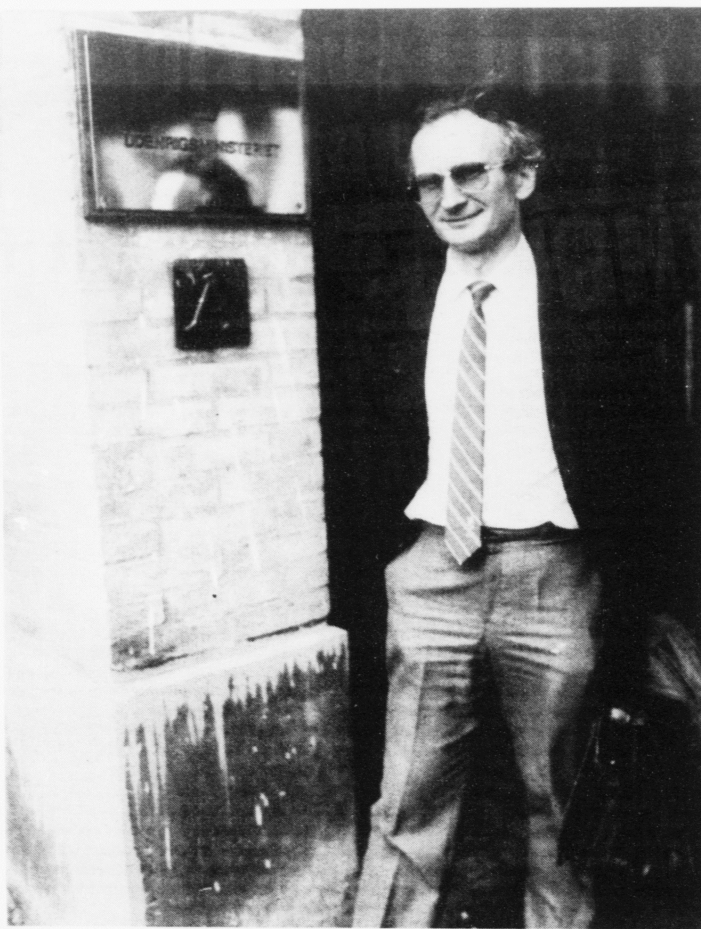
Danmarkar (og partvis til Bretlands) varð tryggjaður í óbroyttari nøgd við tollfríum kvotum. Skuldi nakar bati fáast í mun til hetta, so skuldi EF hava fiskakvotur afturfyrir.

Hesum sýttu føroyingar fyri og tí varð frá føroysk/danskari síðu skotið upp, at loysnin skuldi vera reint handilspolitisk: **Báðir partar skuldu geva hvørjum øðrum tollfrælsi fyri so vitt gjørligt allar vørur:** idnaðarvørur, landbúnaðarvørur og fiskavørur.

Samráðingarheimildin hjá EF-Kommissionini

EF-Kommissionin kom um ársckiftið 1989-90 til ta niðurstøðu, at skuldi hon samráðast við Danmark/Føroyar um eina slíka loysn, kravdi tað eina samráðingarheimild frá Ráðnum. Uppskotið til samráðingarheimild varð sent Ráðnum í februar og samtykt í apríl 1990.

Í hesi samráðingarheimild tekur EF ikki støðu til, um miðast skal ímóti eini frihandilsavtalu. Teir vilja hava eina nýggja handilsskipan

Árni Olafson er við í føroysk/donsku samráðingarnevndini, sum nú skal gera eina roynd aftrat at koma til eitt úrslit. Tað verður í næsta mánað. Spyrst einki burtur úr tá heldur so verður málið helst tikið upp av nýggjum og helst á politiskum plani

við Føroyar, sum skal samsvara við politikk teirra á ymsum økjum. Um skipanin skal bera heitið frihandilsskipan, veldst um samráðingarúrslitið.

Teir taka til eftirtektar, at Føroyar ikki vilja lata fiskikvotur aftur fyri tollsømdir fyri fiskavørur.

Teir áðanna tann týðningur fiskautflutningurin hevur fyri Føroyar, men halda seg kortini ikki kunna geva Føroyum óavmarkað tollfrælsi fyri allar fiskavørur.

Teir vilja vera við at hetta ikki hevði verið í samsvari við fiskivinnupolitikkinn ella við handilspolitikkinn hjá EF.

Í staðin vilja teir bjóða tollfrælsi fyri tær vørur, ið føroyingar í roynd og veru útflyta til EF. Fyri fleiri vørur tó avmarkað til tær nøgdir, higartil hava verið innfluttar úr Føroyum (Miðaltalið 1985-87 + 10%). Fyri sonevndar viðkvæmar vørur verður ásett eitt tollfritt «kontingent» ella ein tollfri «kvota», fyri tær «møguliga viðkvæmu» vörurnar verður ásett eitt tollfritt «loft».

Munurin millum eitt «kontingent» ella eina «kvotu» og eitt «loft» er, at tá ið kontingent kvota er upprúkt, skal tollurin setast í verk aftur, tá ið eitt loft er upprúkt kann hann setast í verk.

Teir taka til eftirtektar, at føroyingar afturfyrir vilja geva teimum tollfrælsi á idnaðar- og búnaðarvörum.

Upp undir 1. samráðingarumfar í mai 1990 legði EF-Kommissionin fram eitt tilboð um tollviðgerð av fiskavörum. Í hesum tilboði varð tollfrælsið á heilt nøgnum týðandi fiskavörum avmarkað við «kvotum» og «loftum». Feskur botnfiskur varð heilt friur, burtursæð frá kongafiski, ið hevði eitt loft. Fryst uppsalak hevði tollfria kvotu, somuleiðis sild, makrelur, laksur og sil. Eitt tollfritt loft varð ásett fyri annan saltfisk enn tosk. Loft varð ásett fyri royktar vørur, fyri rækjur, og kvota fyri nógv viðgjørdar fiskavørur og pilkaðar rækjur (kap. 16). Har «aðrar vørur» eru nevndar í tollskránni, verður eisini skotið upp, at hava eitt tollfritt loft. Í skjali 1. er yvirlið yvir hetta uppskot.

Á fundinum í Brussel í mai varð frá føroysk/danskari síðu harðliga funnist at hesum tilboði, sum hóast tað kundi sigast at geva fult tollfrælsi fyri føroyskan fiskautflutning, sum hann var samansettur í 1985-87, kortini fór at roynast sum ein spennitroyggja í framtíðini.

Tá ið partarnir møttust aftur í Keypmannahavn 21.-22. juni varð hildið fram við at kjakast um tilboðið. Fra føroysk/danskari síðu varð endurtikið, at tann rætti hátturin var at geva Føroyum tollfrælsi fyri allar fiskavørur, við ávisum undantøkum, har EF veruliga kundi progva, at innflutningur ur

Føroyum var til veruligan skaða.

EF-Kommissionin helt fast um, at tað var ímóti øllum hennara politikki at gera so. Teir vildu reglu fyri reglu í tollskránni jætta tollfrælsi fyri vørur, ið føroyingar veruliga vórðu áhugaðir fyri at utflyta við avmarkingum, har hetta varð mettt neyðugt.

Frá føroysk/danskari síðu varð gingið við til at royna, um ein líkinda loysn kundi fáast við máttanum hjá Kommissionini. So varð neyðugt hjá Kommissionini at bota munandi um tilboðið: Færri fiskasløg ella vørur attu at vera mettar «viðkvæmar».

Nýggja føroyska uppskotið

Fyri tær vørur, har tollfrælsi varð avmarkað, skuldu tollið nýtast heldur enn kvotur. Harumframt skuldu kvotur ella loft fyri fleiri vörubólkar av sama fiskasløg leggjast saman. Og so skuldu kvotur og loft gerast so rúmlig, at vanligar broytingar í fram-

Longu áðrenn samráðingarnar byrjaðu av álvara var lögmaður í Bruxelles og hitti EF-formannin Delors.